

SLOVENSKI NAROD

štejna vsak dan popoldne, izvzemati nedelje in praznike. — Inserati: do 30 pett á 2 D, do 100 vrst 2 D 50 p, večji inserati pett vrsta 4 D; notice, poslano, izjave, reklame, preklici beseda 2 D. — Popust po dogovoru. — Inseratni davek posebej. — "Slovenski Narod" velja letno v Jugoslaviji 240 D, za inozemstvo 420 D

Upravnštvo: Knafleva ulica štev. 5, prizlje. — Telefon štev. 304.
Uredništvo: Knafleva ulica štev. 5, I. nadstropje. — Telefon štev. 34.

Poština plačana v gotovini.

Korupcijska debata

Znan je, da so radikali po najnovejši kapitulaciji radičevcev hoteli korupcijsko vprašanje kar na kratko odstaviti z dnevnega reda, čeprav ona fatalna seja Narodne skupščine, ki je končala z nezaupnicu Uzunovićevim vladom, korupcijske debate niti formalno ni zaključila. Rezultat je bil samo negativen: odklonjen je bil predlog radikalnega poslanskega kluba, ni pa bil ob enem sprejet noben drug predlog. Kljub temu so radikali izjavljali, da je za nje debata končana. Ako hočejo še razpravljati o korupciji, naj opozicijski voditelji svoje interpelacije obnovite.

Ni dvoma, da bi po tolkilih, še hujših umikih pristali tudi radičevci na to radikalno stališče. Vendar pa je bilo to kršenje parlamentarnih in tudi jasnih logičnih načel tako očivljeno in tako čisto, da je izvalo splošen vihar v beogradski javnosti. Vlada se je zato umaknila in se prilagodila edinstvenemu pravilnemu naziranju, da je bila korupcijska debata z nezaupnicu takratnimi vladami samo prekinjena, ne pa končana.

Tako se danes glasovanje nadaljuje. Ta tip še nima poroci o rezultatih. Ako ne pride zopet do kakih senzacij, bo sprejet od radikalov predloženi predlog na dnevni red, ki predvideva med drugimi tudi posebno preiskovalno anketo. Poleg radikalov so predložili resolucije se samostojni demokrati in radičevci po sedanjem ministru dr. Sibeniku. Sibenikovemu predlogu so se pridružili tudi radičevci, muslimani, klerikalci in zemljoradniki. Sedaj pa bo bržas dr. Sibenik s svojimi somišljenci sam glasoval proti njemu.

S političnega stališča je pač zanimalo in važno, kateri predlog bo sprejet. S stvarnega stališča je to precej irrelevantno. To občuti tudi naša javnost, ki kaže radi tega razmeroma majhno zanimanje za izid glasovanja.

Naj bo sprejet že ta ali oni predlog, v vsakem primeru bo izvoljena posebna parlamentarna anketa, ki bo preiskovala korupcijske afere, ki jih navajajo že vložene ali jih bodo navedle še v bodoče naložene interpelacije. Morda bo sprejet celo predlog, ki zahteva poseben protikorupcijski zakon. Anketno komisijo bo izvolil današnji parlament, ta tudi obdelal in sprejet protikorupcijski zakon. Torej radikali in radičevci skupaj. Zato bi bil preveč optimizem, ako bi pričakovali od tega znatnega zboljšanja ali celo definitivne rešitve, saj je jasno, da niti radikali niti radičevci kot celotama resno na tem, da se onemogoči korupcija.

Zatudi tudi z drugimi strankami ni bilo. Niti eni ni, ki bi ji nasprotimi že ne očitali še nobene korupcijske afere. Ako prelistavamo našo parlamentarno zgodovino s te strani, dobimo nad vse žalostno sliko, ki je ne more prav nič omiliti dejstvo, da se pojavljajo slični nerazveseljivi dogodki tudi po drugih državah.

Korupcijska debata in glasovanja o raznih predlogih zato ne morejo prineseti rešitve. Ta je možna le potom, ko vseh vseh poštenih politikov, ki jih je vedno še razveseljivo stvilo v vseh stankah, tudi v radikalni in radičevski. Korupcijsko vprašanje je življensko vprašanje države in naroda in se zato ne sme reševati s strankarsko-političnimi vidikov. Še le, ko bo prodrljo spoznanje, bo mogoče resnično ozdravljene. Korupcijske debate v današnji obliki so s korupcijskimi shodi vred pred vsem strankarsko-politične akcije, ki morda prinesejo malo omiljenja, nikakor pa ne ozdravljenja.

Rumunske volitve

Vlada dobila okoli 280 mandatov

— Beograd, 27. maja. Iz Bukarešte prinašajo danes daljša poročila o rezultatah volitev, ki so se vršile v torku na Rumunskem. Vlada generala Avareca je povsod pritisnila na volilce. V jutri volilni horbi je vlada večkrat prevedala opozicionalnim skupinam volilne shode. Vladsne stranke so dobiti 60 do 90 odstotkov vseh oddanih glasov. Udeležba pri volitvah ni bila velika. Od 386 mandatov je vlada po dosedanjih poročilih dobiti 250 mandatov.

V Bukarešti so združene opozicione stranke dobiti 8465 glasov, dokler je vlada dobiti samo 7952. Liberalna stranka, kateri načeljuje bivši ministrski predsednik Bratianu, je dobiti v Bukarešti 3873 glasov, meščanska opozicija 2820, antisemit 555 in komunist 878. Volitev se je udeležio v skupinskom sami 35 do 45 odstotkov volilnih upraviteljev. Zlasti po mestih je bila absenca volilcev ogromna.

Zaključek korupcijske debate

Narodni skupščini je bila predložena nova radikalno - radičevska resolucija, ki je bila na današnji seji z veliko večino sprejeta.

— Beograd, 27. maja. Z velikim viharjem pričeta borba proti korupciji v Narodni skupščini se bliža koncu. Z največjo napetostjo je javnost zasledovala razvoj korupcijske debate. Danes skupščina to debato zaključuje.

Današnja seja skupščine je pričela ob 10.30 dopoldne. Zbornica je bila mnogoštevilno obiskana, galerije polne občinstva. V smislu včeraj doseženega sporazuma med klubskimi načelniki je zbornica prešla takoj brez debate k novemu glasovanju o predloženih resolu-

cijah. Predložene so skupščini štiri resolucije, in sicer: radikalno - radičevska, oz. opozicija, samostojni demokrati in hrvatsko - črnogorski federalisti.

Vladna večina je s 156 proti 84 glasom sprejela novo radikalno - radičevsko resolucijo, ki izreka vladu zaupanje, jo poziva, da ukrene vse potrebne

Načrt novega davčnega zakona

Vlada je pozvala gospodarske korporacije, da se o zakonu izjavijo tekom osmih dni. — Načrt predvičeva še povišanje dohodninskega davka.

— Beograd, 27. maja. Kraljeva vlasta je Narodni skupščini predložila osnutek novega zakona o neposrednih davkih, kakor smo to že včeraj kratko javili. Vlada je obenem poslala osnutek merodajnim gospodarskim korporacijam s pozivom, da se izjavijo, oziroma podajo svoje mnenje k zakonu tekom osmih dni. Zakonski načrt je zelo obširen ter obsegajo 66 tiskanih strani. Novi zakon vsebuje sledete:

1. zemljiški davki;
2. davki na poslopja;
3. davki od podjetij in poklicev;
4. rentni davki;
5. davki na podjetja, zavezana jav-

nemu polaganju računov;

6. davki na skupne dohodke (dohodarski davki).

Glede dolodične omenjamamo, da so prosti tega davka letni dohodki do 6000 Din. Davčna mera znaša 2½% od izkazanih dohodkov nad tem zneskom in se dviga pri dohodkih nad 15.000 dinarjev na 4½%, pri 20.000 na 6% ½, pri 25.000 na 7%, pri 35.000 na 8½%, pri 50.000 na 10%, pri 100.000 na 11%, pri 150.000 na 12%, pri 200.000 na 13%, pri 400.000 na 14% in pri enem milijonu in več na 15%. — Ta davčna mera je še znatno višja nego avstrijska. Odmera davkov je določena poobnim davčnim odborom.

Nova kriza francoske vlade

Socijalistični kongres proti vladu — Vesti o neizbežni demisiji. — Briand izjavila, da hoče vztrajati.

— Pariz, 27. maja. Ministrski svet se trajno posvetuje o notranje-politični situaciji in o stališču vlade napram parlamentu, ki se danes zopet sestane. Po Parizu so se sinoči razširile alarmante vesti o demisiji Briandove vlade. Ministrski predsednik Briand je te vesti odločno demantiral, naglašajoč: »Ministrstvo nikdar ne misli na demisijo. Ne odstopimo, ker nam veli interes države vztrajati in izpolnit vse naloge, ki smo jih prevzeli. Situacija v Maroku in obramba franka zahtevata, da je vlada krepka. Mi smo si tega zvesti. Briand namerava danes odgovoriti poslanski zbornici na interpelacijo

Drzen vrom v davčno blagajno

Srdita bitka med zagrebško policijo in žepariji.

— Varaždin, 27. maja. V pretekli noči so nepoznani vlovlivi vdri v tukajšnji davčni urad ter navrtili dve blagajni. V prvi blagajni so v svoje razočaranje našli samo razne spise, ki so jih nato v jezi razmetalj po uradu. Za tem so navrtili drugo blagajno, v kateri se je nahajalo 600.000 dinarjev. Ko so že navrtili blagajno in so hoteli temati iz nje denar, jih je neki ropot prepričal in so pobegnili, ne da bi kaj odnesli.

— Zagreb, 27. maja. Sinoč je zagrebška policija skupno z detektivi imela v neki krčni težki boji s proslulimi in državnimi žepariji, ki so zadnjih čas izvršili na železnici mnogoštevilne žepne tativne. Detektivi so po težki boji, v kateri so rabili tudi revolverje, končno prijeli šest žeparijev, ki so nadomavno ukradli trgovcu Klančniku 65 tisoč dinarjev, trem drugim potnikom pa 3000 Din. Pri njih so našli le še 26.000 Din, ostali denar so žepari že zapravili.

NOVE VOLITVE NA GRŠKEM

— Atene, 27. maja. Sinoč je bilo uradno objavljeno, da je general Paraskepopulos prezel vodstvo vladinih poslov. Nova vlada načerava v najkrašem času razpisati nove volitve za narodno skupščino.

Abd el Krim se je predal Francozom

Popolna zmaga francozkih čet v Maroku. — Abd el Krim je brezpogojno kapituliral in se sam predal francozskim četam. — Po naligu francozke vlade se smatra za vojnega ujetnika in ne za upornika.

— Pariz, 27. maja. Listi so sноči objavili senzacijonalna poročila o popolni zmagi francozke vojske v Maroku. Poročila omenjajo neovirano prodiranje. Spanci so pri Aidirju zajeli najbolj zanesljivega prijatelja Abd el Krima, Kajida Macuna z vso njegovim rodbino. Spanci so zasedli tudi hišo Abd el Krima. »Havass javlja iz Fesa: «Abd el Krim je včeraj izpuštil vse francozke ujetnike ter jih odpodal v Tarkvis.»

— Pariz, 27. maja. Uradno javlja, da se je Abd el Krim popolnoma udal in da ga prepelje v francozski generalni štab. Odvedlo ga je v Tasso. Abd el Krim poziva Francijo na velikodušnost in prosi generalnega pardona za vse vstaše.

Vulkanska katastrofa na Japonskem

(Glej tudi članek na 4. strani.)

— Tokio, 26. maja. Ob delovanju že ugaslega ognjenika Tokaši javljajo, da je lava opustošila 10.000 orajov riževoga rora. Uradno le število človeških žrtv ugotovljeno nad 100. Okoli 2000 kmetrov se je zatekel v oddaljene gore. Včeraj je ognjenik trikrat izbruhnil. Pri vsakem izbruhu je ognjak metal lavu in kamneje. 30 vojaški inženjerjev z 800 vojaki je pričelo z rešilno akcijo.

— Tokio, 26. maja. Ob bruhanju vulkana je spremil močan potres. Morje je postal zelo razburkano, valovi so preplavili otok Hondo. Popolno pod vodo je prišlo mesto Kitcura s 7000 prebivalci. 400 oseb je utonilo. Več hiš je voda onesnašala tako počitno poslopje, gledališče in eno bančno palajo.

— Tokio, 26. maja. Ob bruhanju vulkana je pošilj v mestu Okiti vodil rezervar za namakanje riževega polja. Iz rezervarja se je voda razilila ter ponavila mesto Okito. Pri tem je utonilo 400 oseb, ker je voda vdrila v mesto z načelno silo.

— Tokio, 27. maja. Vsled nemudnega izbruhnega vulkana Tokaši je poginilo 300 ljudi, ki so večinoma utonili v lavi. Podrl se je velike reke, ki je preplavila vso pokrajino in pri tem zahtevala nadaljnih 500 človeških žrtv.

ANKETA O DRŽAVNEM SVETU

— Beograd, 27. maja. Na poziv trgovinskega ministrstva se vrši v soboto 29. in v nedeljo 30. t. m. v Beogradu anketa, ki bo razpravljala o pravilnosti glede gospodarskega sveta. Na to anketo so pozvane vse vodilne gospodarske, trgovske, obrtniške in industrijske korporacije.

Nejdaljši kabel

London, 26. maja. k. Pri rtiju Landsendu doseže Anglijo kabel, ki ga je položila Western Union Telegraph Company. Kabel gre iz Newyorka preko Nove Fundlandije in je približno 4000 milj dolg. Po tem kablu bo mogoče brzojavititi do 500 besed na minutno.

Velika tativna na morju

Bremen, 26. maja. k. Kakor poroča »West-Zeitung«, je bila na ameriškem parniku »Washington« med potjo iz Newyorka v Bremen ukradena velika množina gotovine in vrednostnih papirjev za Anglijo. Policija je dva dni poprihod parnika našla ukrazeni denar in vrednostne papirje v skupni vrednosti 215.000 zlatih mark.

Poleti v daljavo

London, 26. maja. s. V tukajšnjih poučnikih krogih smatrajo za verjetno, da bo v najkrajšem času stopilo v ospredje vprašanje izpraznitve Porenja. Pravijo, da bi se bila gotovo že sedaj pričela pogajjanja za pospešeno izpraznitve druge in tretje cone, če bi bila Nemčija v marcu sprejeta v Zvezno narodov. V slopoščem prevladuje vtis, da angleške vlade tel nemških zahtev ne sprejemajo nesimpatično, vendar pa hoče, da bi bila Nemčija pred pričetkom tozadnevni pogajanj sprejeta v Zvezno narodov.

Rim, 26. maja. (Radio) Letalci Pelletier d'Olisyju, ki je na poti v Tokijo, zapustili Varšavo, se je letalo prevrnil. Aparat je uničen. Letalec je ostal k srči neposkodovan.

Newyork, 26. maja. (Radio) Argentinska letalca Duggan in Olivero, ki sta odletela iz Newyorka namenjena v Buenos Aires v južni Ameriki, sta srečno pristala v Charlestontu v južni Kaliforniji.

Trst: Beograd 46.80—47, London 129.10—129.50, Praga 78.50—78.90, Newyork 26.50—26.65, Curih 513—517, Dunaj 373—379.

Pristopajte k Vodnikovi družbi

DANES! **DANES!** **DANES!**

„Rosenkavalier“

Histite ljubitelji lepo glasbe in lepih filmov, da ne zamudite edine prilike, ki se vam nudi, uživati najboljšo glasbo. Kakor že opetovanjo priobčeno, igrajo se samo izbrani komadi, ki se popolnoma ujemajo s filmskimi slikami. Godbo dirigira znani g. Rynet.

Predstave ob: 5., 7. in 9. ur. **KINO IDEAL**

PREDSTAVE: ob pol 5., 7. in 9. ur.

Raj je z atentatom na Stepana Radiča

Aretirani atentator trdi, da je hotel g. Radiča le preplašiti in da v zavoju ni bilo ekraza. — Izjava novosadske Orjune. — Brzavne čestitke g. Radiču.

Vest o poskušenem «atentatu» na Stepana Radiča je delovala v beogradskih krogih precej komično. Politična javnost se smejla Radičevim agitatorjem, ki so razbobilni po svetu, da je bil pripravljen resničen atentat, kojega žrtev naj bi postal vodja HSS, Stepan Radič. Po doseganjih ugotovitvah in izjavah ne gre za resen atentat, nego za navadno avanturo razgretje omladinc, ki je hotel preplašiti Stepana Radiča in ga pognati v beg.

Kakor znano, so atentatorja Slavka Mihiča aretirali na stopnicah tribune, raz katere je govoril Stepan Radič. Žandarmi so opazili, da vleče iz žepa nekak bom in so ga prileli. Atentator poteka iz hercegovinske rodbine, ki se je med svetovno vojno postavila na srbsko stran in se odločno borila proti Avstriji. Večina članov je odsila v Srbijo in stopila v vrste srbske vojske. Mlajši Mihičev brat si je pred par leti pognal kroglo v glavo radi nesrečne ljudbezi.

Atentatorja Slavka Mihiča so začasno zaprli v Stari Pazovi. V zaporu čita časopise in se razgovarja z novinari, katerim razklađa namen svojega «atentata». Atentat, tako zagotavlja, ni bil resno mišlen. V paketu, o katerem trdi policija, da vsebuje ekrazitne snovi, je bilo baje samo prigraši običajnega smodnika, ki mu je ostal od posvetne orjunaške zastave v Kisaču. Paket je hotel zapaliti z navadno cigaro. O Radiču pravi, da ga sovrati, ker ga sovrati tudi polovica Hrvatov, katere izigrava. Preiskev se ne boji, ker mora dokazati, da je hotel Radiča samo prestrašiti in da s smodnikom ni mogel izvršiti prvega atentata.

Žandamerija in srezki poglavar v Stari Pazovi sta drugega mnenja. Po njihovem naziranju gre za resen aten-

tat. Bomba vsebuje baje par sto gramov ekraza, ki bi lahko ubil nad 400 oseb. Nevarnost je bila v paniki, ki bi izbruhnila po atentatu. Na shodu je bilo mnogo dece in žensk. Atentatorja bo žandamerija v Stari Pazovi oddala sodišču v Beogradu, bomba pa poslala posebni komisiji, da jo strokovno pregleda.

Značilna je izjava novosadske Orjune, katere član je bil Mihič. Izjava se glasi: Organizacija jugoslovenskih nacionalistov je smatrala g. Stepana Radiča kot nositelja hrvaške separatistične ideologije izven meji njegovega etničnega teritorija samo kot atraktivno točko za združevanje vseh, ki ne ljubijo naše države v prvi vrsti Nemcov in Madžarov v bivših komunistov med Srbi in Slovaki. Dosledno s tem stališčem je Orjuna prepričala prvi Radičev vpad v Srem 1. 1924. v Stari Pazovi in plačala, to s smrtno dobrovoljca Rade Uroševića, ki ga je mučenšči ubila Radičeva komunistična topla. Od kar pa so po famoznem spoazumu radičali začeli s celokupnim državnim aparatom in vso izvršno silo ščititi Radičeve defetištične šetnje po Vojvodini, smo prenehali s poedinstvenimi akcijami, organizirajoči mase za skorajšnji končni obračun z razširjenim separatističnim blokom. Radi tega organizacija nima veze z dogodki v Stari Pazovi in v Somboru, dasi opravičuje proti-jugoslovanska, nemoralna in protosocijalna politika sedanjega režima še hujše slučaje.

V svojem «Domu» sporoča Stepan Radič, da je preiel brezbroj »brzjavnih zahvalnic previdnosti božji, ker je predsednik HSS srečno utekel nevarnosti zločinske roke.« Te brzjavje bo Stepan Radič objavil v prihodnji številki.

Sodba v falsofikatorskem procesu

Glavni obtoženci dobili po 2—4leta ječe. — Prizivi zagovornikov in državnega pravnika. — Obsojeni začasno izpuščeni na svobodo.

Nad poldruge mesec trajajoči veliki proces proti madžarskim aristokratom — ponarejalcem francoskih bankovcev — je bil včeraj ob 18. zvečer končan pred budimpeštanskim sodiščem s proglastitvijo odsodbe.

Senatni predsednik dr. Töröky je ob navzočnosti ogromnega števila občinstva ob 6.45 proglašil sodbo v falsifikatorskem procesu. Sodišče je obozido:

1. bivšega državnega policijskega šefu Emeriku Nadósyja na 4-letno ječe kot glavno kazen in na globo 10 milijonov kron kot postransko kazenoziroma v slučaju neiztrljivosti še 400 dni ječe, na tri leta izgube uradnih funkcij in izgube vseh političnih pravic.

2. princa Ludvika Windischgrätzta na 4 leta ječe, na globo 20 milijonov kron oz. v slučaju neiztrljivosti na 500 dni ječe in na 3 letno izgubo vseh državljanških pravic.

3. generala Hajtsa in uradnika Kurza na eno leto ječe, na globo 200 milijonov kron oz. 3 letno izgubo državljanških pravic.

4. direktorja državnega kartografskega instituta Ladislava Geroja na 2-letno ječe, na globo 2 milijonov kron odnosno, 20 dni ječe in triletno izgubo državljanških pravic.

Vsem obsojenem se vstreje pre-

iskovalni zapor 4 mesecev in 14 dni. Nadalje so bili obsojeni: Edvard Barag, Kis, Scharf, Hampel, Spanring na 6 mesecev ječe in 1 milijon denarne globe, Halla, Agoston, Dökösz na 2 mesecev ječe in 500.000 denarne globe, Rab na eno leto 6 mesecev ječe in 2 milijona denarne globe. Andrej Andor na 8 mesecev, Emil Sczwärtz na 7 mesecev in vsak na 1 milijon denarne globe. Stefan Winkler na 4 mesecev ječe in 1 milijon globe, Varga na 1 mesec ječe. Olchvary na 5 mesecev, Bela Mankovitz na 1 leto, Windischgrätzov sluga Kovacz na 10 mesecev ječe in vsi štiri vsak na 2 milijona globe.

Oproščena sta bila Barosz in Szörtey. Obsojeni so po svojih zagovornikih takoj prijavili vzklik radi previsoko odmerjene kazni, državni pravnik pa radi prenike kazni oz. oprostite. Sporazumno z državnim pravništvtvom je sodni senat odredil, da se vsi obsojeni izpustili na svobodo, razen Nadossyja in Windischgrätzta. Sodba je v motivaciji zelo obširna in nagnala med drugim: Sodišče ne more upoštevati patriotskih motivov obsojenov za njih dejanje. Ti motivi se ne morejo opraviti, ker je bilo njih dejanje, čeprav izvirajoče iz višjih ozi-

skovalnih zapor 4 mesecev in 14 dni. Nadalje so bili obsojeni: Edvard Barag, Kis, Scharf, Hampel, Spanring na 6 mesecev ječe in 1 milijon denarne globe, Halla, Agoston, Dökösz na 2 mesecev ječe in 500.000 denarne globe, Rab na eno leto 6 mesecev ječe in 2 milijona denarne globe. Andrej Andor na 8 mesecev, Emil Sczwärtz na 7 mesecev in vsak na 1 milijon denarne globe. Stefan Winkler na 4 mesecev ječe in 1 milijon globe, Varga na 1 mesec ječe. Olchvary na 5 mesecev, Bela Mankovitz na 1 leto, Windischgrätzov sluga Kovacz na 10 mesecev ječe in vsi štiri vsak na 2 milijona globe.

Oproščena sta bila Barosz in Szörtey. Obsojeni so po svojih

zagovornikih takoj prijavili vzklik radi previsoko odmerjene kazni, državni pravnik pa radi prenike kazni oz.

— No, a kaj jutri? — je vzkliknil agent. — Če dan izpade, se razlike vse, kar je v sodu. Tako je tudi z vašimi podjetji. Vse je izgubljeno!

Francis je skomignil z rameni.

— Saj veste, da sem že zastavil svojo palaco, Dreamwold in Andironde, torej do zadnjega vse, kar mi je še ostalo.

— Ali imate prijatele?

— Zdaj, ko sem malone ruiniran? — je vprašal Francis ironično.

— Čas je kot nalač za to. — je ugovarjal Bascom. — Le poglejte, dragi Morgan! Poznam vaše kolege z univerze. Recimo Johnny Pathmore...

— Saj je sam do ušes zadolžen. Če strmoglavim jaz, pade z menoi vred tudi on. Dave Donaldson se bo pa moral zadovoljiti s 160 dolarij na mesec. Chris Westhous bo moral iskati zasluzek pri kino podjetju, če se bo hotel preživljati. Gledeši ga je itak vedno mikalo. Mož je prepričan, da je ustvarjen za filmskega igralca.

— Trajalo bo v najboljšem slučaju do jutri — in spuste vas v zrak z menoi vred kakor raketno — je pojasnil borzni agent in pogledal na uro.

Bilo je dvanajst, kakor se je prepričal tudi Francis.

— Vrzite na borzo vse, kar je še ostalo od Tampico Nafta — je dejal. — Tako preprečimo katastrofo vsaj do jutri.

— No, a kaj jutri? — je vzkliknil agent. — Če dan izpade, se razlike vse, kar je v sodu. Tako je tudi z vašimi podjetji. Vse je izgubljeno!

Francis je skomignil z rameni.

— Saj veste, da sem že zastavil svojo palaco,

Dreamwold in Andironde, torej do zadnjega vse,

kar mi je še ostalo.

— Ali imate prijatele?

— Zdaj, ko sem malone ruiniran? — je vprašal Bascom.

Francis je prikimal.

— Poizkusite dobiti od tega skopuha brez po-

roštva dolar, pa se prepričate kakšen skopuh je!

— Trajalo bo v najboljšem slučaju do jutri —

— in spuste vas v zrak z menoi vred kakor raketno — je pojasnil borzni agent in pogledal na uro.

Bilo je dvanajst, kakor se je prepričal tudi Francis.

— Vrzite na borzo vse, kar je še ostalo od Tampico Nafta — je dejal. — Tako preprečimo katastrofo vsaj do jutri.

— No, a kaj jutri? — je vzkliknil agent. — Če dan izpade, se razlike vse, kar je v sodu. Tako je tudi z vašimi podjetji. Vse je izgubljeno!

Francis je skomignil z rameni.

— Saj je sam do ušes zadolžen. Če strmoglavim jaz, pade z menoi vred tudi on. Dave Donaldson se bo pa moral zadovoljiti s 160 dolarij na mesec. Chris Westhous bo moral iskati zasluzek pri kino podjetju, če se bo hotel preživljati. Gledeši ga je itak vedno mikalo. Mož je prepričan, da je ustvarjen za filmskega igralca.

rov, naperjeno proti pravnemu redu države. Oprostitev Barosza sodišče utemeljuje s tem, da je vedno deloval proti akciji ponarejalcev in sodišče ugotavlja, da je o akciji napravil celo ovadbo na ministarskega predsednika. Obtoženca Szörteya je moral sodišče radi pomankanja dokazov oprostiti.

Pogreb planinskih žrtev

Včeraj je Ljubljana, ki je tako tesno zvezana z našimi planinami, kakor nobeno drugo mesto Jugoslavije, z vso pjeteto spremila k večnemu počitku tri binkoštne žrte, ki so jih zahtevali veličastno in mogočne, a kljub temu tako krasne in privlačne planine. Ivo Sterle je bil položen na mrtvaški oder v mrtvašnici pri Sv. Kristofu, mlada zaročenca Rado Sopčič in Mera Mancijevca na Sokolskem domu na Viču. Ves dan so prihajali znanci in prijatelji, prihajali planinci in planinice, da se poslove od njih, da jim poklonijo šopek, planinski cvetko. Krste so bile kmalu odete v zelenje in cvetje.

Pogreb Ivo Sterleta se je vrnil ob ogromni udeležbi sočutjuvajočega prebivalstva ob Sv. Kristofu. Žalni sprevid je otvoril oddelek vojaštva z divizijsko godbo, sledile so deputacije Udrženja invalidov, rezervnih oficirjev. Vzeve slovenskih vojakov; za krsto so se vrstile za nesrečnimi sorodniki dolge vrste bančnih uradnikov, pokojnikovih stanovskih tovaršev in planincev, zlasti Skalašev, oficirjev ter drugega občinstva. Žalni sprevid se je pomikal med gostimi špaljirjev občinstva po Dunajski cesti, Pražakovih ulicah, na pokopališče k Sv. Krizu. Na pokopališču se je od pokojnega poslovil vojni kurat g. Bonač, godba je začela poslednjo žalostinko, častna četa vojakov pa je oddala poslednji salut.

Krsti Rada Sopčiča in njegove v smerti združene neveste so Sokoli dvignili iz golime vencev in cvetja v viškem Sokolskem domu ob 6. zvečer in ju posložili na mrtvaška vozova, ki ju je obstopila sokolska častna straža. Na tisoče oči se je zasolzilo, ko sta nastopili svojo prezgodnjino zadnjo pot dve takoj nadbudični mladost, žrtvi ljubezni do rodne grude, do naših divnih alp. Viški Sokol s praporom je otvoril dolgi sprevid, ki se ga je udeležilo tudi veliko število Ljubljanačev, dočim so neštetični tisoči tvorili špaljirje vse do pokopališča. Ob odprtju skupnem grobu se je v kratkih besedah poslovil od pokojnega sokolskega brata, v sestri v imenu viškega Sokola gosp. Mesec, ki je končal z besedami: »Roko v roki sta šla v smrt in tudi taj vaju ni razdržila. Spita mirno in prejmita zadnji sokolski pozdrav: Zdravolj. Zamolklo so padale prve grude na krsti in s solzami v očeh so se razhaljale množice.

Sodba v falsofikatorskem procesu

26. t. m. se je spominjal češkoslovenski narod smrti enega svojih največjih sinov Františka Palackega. Ob tej prilikai so izšli zanimivi spomini njegove vnučinke Marije Cervinka-Riegrove, ki jih je napisala takoj po dedovem pogrebu. Iz teh spominov posnemamo nekaj podatkov o zadnjih urah življenja Františka Palackega.

Zdravje Palackega je bilo omajano od spomlad 1. 1876. V rodbini se je govorilo o potovanju na jug, vendar pa ni nične slutil, da preti resna nevarnost.

Slab vreme je še bolj vplivalo na zdravstveno stanje Palackega. V nedeljo 21. maja ga je našel mož njegove vnučinke Vaclav Červinka v težkem stanju. Palacký je močno kašjal in dušilo ga je tako, da ni mogel mirno ležati. Červinka ga je tolazil, če da bolezen ni nevarna in da bo zoperet zdrav, čim se vreme spremeni. Palacký je zrl otočen, pred se zamahnil z roko in zaščetal: »Ah, da... Vse preide. Da, na svetu vse mine.« Nato je Palacký povesil glavo in umolknil. V četrtek 25. maja je bil jasno, da se bliža Palackemu zadnja ura. Niegov osebni zdravnik dr. Hamerník je izjavil soročnikom, da je bolnikov stanje brezupno. Noč, ki je to je preživel ga, Riegrove s svojim očetom, je bila strašna. Palacký je vso noč silno trpel, vendar pa je zmagal, še življenje

Naslednje jutri ni mogel Palacký več jesti. Tudi jezik mu je odpovedal, tako da je le redko in s težavo sprejemljiv kako besedo. Opoldne je izpel skodelico črne kave, ki mu je nekoliko olajšala dihanje. Po obedu je izjavil, da še ni čital novin. Hčerka ga je opozorila, da je bil prejšnji dan praznik in da listi niso izšli. Ob treh popoldne so listi izšli in zet mu je prečital najnovješa poročila o novi zmagi hercegovinskem vstavščev. »Bog jimi pomagaj!« je dejal Palacký. Že pred tem je nastopila kriza. Palackemu so začeli udi drenetni, roke so mu omahnil. Njegova hčerka ga je poklicala svojega moža dr. Riegra. Ko ga je Palacký ugledal, mu je dejal: »Rieger, pomagaj mi, da mi pomagam. Eina stran se bori — druga stran — pomagajte mi zmagati!«

Palacký se je boril s smrtno. Njegov duh ni hotel umrijeti. Rieger je sedel k bolnikovi postelji, njegova žena pa k očetovem vz

Gospodarstvo

Zavarovanje proti toči

Poročajo nam:

Stanje letosnjih setev obeta, da bo že tev dobra in zato mora vsak kmetovalec skrbeti, da isto tudi spravi pod streho. Kljub velikemu trudu in prizadevanju se mora kmetovalec često boriti proti nepremagljivim elementarnim silam, kakor: mrazu, povodnji in suši, katerih se pa žal do sedaj ni moglo obvarovati.

Razen omenjenih ter redkejših pojavov, ki povzročajo kmetijstvu škodo, je iz štatične prošlosti let razvidno, da je za poleđestvo najboljši udarec toča, proti kateri se pa lahko skrči z zavarovanjem. Zavarovanje proti toči je za poleđestvo ravno takе važnost, kakor zavarovanje proti požaru, kojti če uniči toča celo žetev, nima kmet često miti vsakdanjega kruha, da preživi svojo državo.

V sledi slabih sedanjih gospodarskih prilik je zavarovanje proti toči tem potrebejše. Moderator in skrben gospodar ne dela zato poskusov s samozavarovanjem in ne smatra skoparjenje pri zavarovalnih premljih za varčnost, temveč spozna o pravem času potrebo in važnost zavarovanja proti toči.

Da predčimo v zadnjih letih razmah in ravno te vrste zavarovanji, objavljamo podatke urada za procenitev škode proti toči v Zagrebu, kateri razjasnjujejo, v koliki meri se že poslužujejo poljedelci tega zavarovanja pri zavarovalnih zavodih, v naši državi:

Leta 1923: Herceg-Bosna Din 42.205.310, Jugoslavija 29.152.819, Sava 26.160.859, Dunav 12.504.467, Jadransko (Riunione) 32.326.818, Rossijska Foncier 21.378.583, Slavia 6, 402.162, Vardar 3.516.725, Croatia 3.076.748, Triglav 4.792.267, Adria —, Skupaj Din 101.521.059.

Leta 1924: Herceg-Bosna Din 59.805.351, Jugoslavija 40.265.487, Sava 37.041.207, Dunav 23.898.623, Jadransko (Riunione) 44.249.397, Rossijska Foncier 33.904.060, Slavia 18.997.662, Vardar 13.766.868, Croatia 17.373.861, Triglav 11.794.507, Adria —, Skupaj Din 301.597.038.

Leta 1925: Herceg-Bosna Din 72.096.866, Jugoslavija 66.900.486, Sava 63.459.309, Dunav 52.263.716, Jadransko (Riunione) 48.117.544, Rossijska Foncier 41.318.557, Slavia 26.643.402, Vardar 24.963.076, Croatia 22.299.842, Triglav 13.214.793, Adria Din 9.894.940 — Skupaj 440.992.513.

Ti podatki so najboljši dokazi za zaviranje poljedelcev v domače zavarovalne zavode, kateri se bavijo s temi zavarovanji.

Ker so setev že toliko dozorele, da toča lahko napravi občutno škodo, je dolžnost vsakega umnega gospodarja, da se obvaruje z zavarovanjem te elementarnih sil.

V.

Sladkorni trg

Sladkorni trg je doživel pretekli teden zopet veliko iznenadnje, ki ima svoj povod na Kubi. Omenili smo že pomislek glede omejitve sladkorne prodejce na Kubi. In res, komaj je stopil tozadetni zakon v veljavno in komaj je potisnila prva špekulacija tečeje za nekaj točk navzgor, že so prišle s Kube vesti, da so nastopili ameriški plantažniki proti omejitvi produkcije in da so mnoge tovarne v pokrajini Quinte prekoračile zakonito določeno producijo. Baš v tej pokrajini imajo ameriški kapitalisti največje tovarne in kubanska vlada bo težko zlomila njihovo veljo. S Kube prihajajo tudi vesti, da 10 odstotkov omejitev produkcije ne bo znašala 4.7 milijonov ton, temveč 4.9 milijonov, dasi je koncem tedna obratovalo samo 69 tovarev proti 103 lani. To pomeni, da bo znašala letosnja produkcija sladkorja na Kubi 5.5 milijonov ton proti 5.125.000 lani, če bi ne bilo omejitev. Iz tega je razvidno, kako tendenciozna je kubanska statistika, ki je cenila letosnjo produkcijo na 4.700.000 ton. Zato sploh nishe ne verjame, da pride do 10 odstotkov

omejitve. Ta negotovost je špekulaciji zelo dobrodošla. Zadnji teden je bila situacija na sladkornem trgu precej labilna. Tudi promet v Newyorku ni bil posebno velik. Od 37.000 ton je padel koncem tedna na 10.000 ton dnevno. Sladkorni trg si lahko opomore samo v slučaju, če se zviši konzum. Konzum pa napreduje zelo počasno. Važno vlogo igra tudi kampanja na Javi, ki naglo napreduje in posilja javanski sladkor ne le v Vzhodno Azijo, temveč tudi na bližnji Vzhod. Ta sladkor je cenejši kot oni iz evropskih izvoznih držav.

V Newyorku so začele cene koncem tedna padati. Kubansko včarjenje blago je notiralo 10. V. 2.27, 15. V. pa 4.14, terminsko maj 2.49 in 2.42, za julij 2.59 in 2.52, za avgust 2.70 in 2.63–2.64, za decembra 2.80 in 2.74.

Tudi angleška stavka je na sladkorni trgu slabovplivala. Po izbruhu stavke je bila londonska borza zaprta in tečaji na privatem trgu so se ravnali dosledno po newyorskem trgu. Od 10. maja dalje je trgovina zopet normalna, toda v soboto so borzo ponovno zaprli. Tečaji so bili popolnoma pod vplivom newyorskega trga. Na prškem trgu so cene znatno poskočile. Tako je notiralo prompt blago loko Usti 6. maja 150, 7. maja 151.25, 10. maja 157.50 in 14. maja 152.50. Manjše količine sladkorja je prodala Češkoslovaška zopet v Švico.

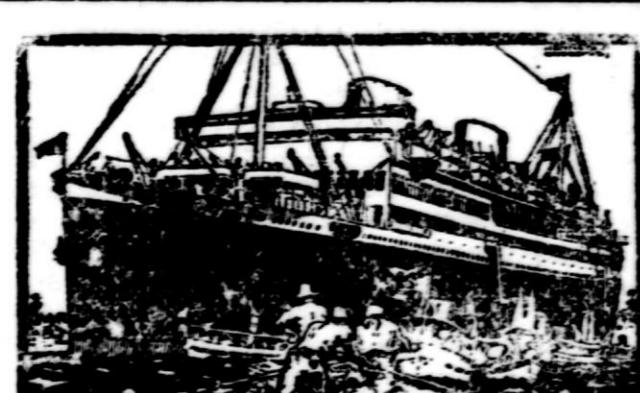
g Naša zunanjša trgovina. Generalna direkcija carin je objavila statistiko o naši zunanjši trgovini leta 1924 in 1925. Napredek v uvozu naših izdelkov se opažati samo v Rumuniji in na Grškem. Vse druge države so popustile. Uvoz našega blaga na Grško je znašal leta 1924 7.79, leta 1925 pa 7.40 odstotka. Rumunija je uvožila leta 1924 za 252.623.807 Din. leta 1925 pa za 213.944.686 Din. Italija leta 1924 je z 2.737.395.162, leta 1925 pa za 2.249.344.663 Din. Avstrija leta 1924 za 2.332.971.109 Din. leta 1925 za 1.651.460.507 Din. Enako nadzadovanje uvoza naših izdelkov se opaža tudi v Turčiji, Albaniji, Egiptu, Tripolisu in Midskri. Iz tega sledi, da se mora vlada končno zagoniti in prepričati nadzadovanje naše zunanjše trgovine, če noče spraviti narodnega gospodarstva v obupno stanje.

— g Zitni trg. Po poročilu novosadske blagovne borze je bila tendenca na inozemskih tržiščih tudi pretekli teden labilna. Na domačem trgu se cene pšenice in koruze drže. Promet je znašal 270 vagonov, in sicer pšenica 33, koruze 217, moka 8, otrobov 7 vagonov, ovsu 150 in fižola 350 met. stotov. Pšenica je notirala 305–310, eks Dunaj 202 do 203 Kč, koruze backi 132.50–135, sremška 135–137, banatska 127.50, na Donavi 134.50–135. Moka »b« baza 480–482.50, čet. 69, otrobi 115–120, oves 180, fižol 145–155.

— g Gradbeni material najdražji. V primerni s cenami L 1913 so bile cene v trgovini na debelo v aprili 1926 sledče: poljedelski pridelki 1420, živilina in mesni izdelki 1645, sadje in sadni izdelki 1508, gradbeni material 1890, kolonialno blago 1368, industrijski izdelki 1705. Vidimo torej, da je gradbeni material najdražji, dasi imamo svoj les, svojo opeko, peseck, apno in cement. — Krive so državne in občinske trošitve. Za to je dolžnost državne in občin, da ves gradbeni material oproste troškarine. S tem bi si gradbena akcija zelo opomogla.

— g Dobave. Direkcija državnih železnic v Ljubljani sprejema do 8. junija t. I. ponudbe za dobavo šip. Predmetni pogoji so na vpogled pri ekonomskem odelenju te direkcije. Direkcija državnega rudnika v Velenju sprejema do 1. junija t. I. ponudbe za dobavo 1 električnega števca ter za dobavo impregniranega platna (Segelleinen). — Dne 25. junija t. I. se bo vršila pri direkciji državnih železnic v Ljubljani oficjalna licitacija glede dobave 50.000 kg pličevine za kritje vozov dne 30. junija t. I. pa glede dobave dolgih lesnih lestev za odre. — Predmetni oglasi z natančnejšimi podatki pa so v pisarni zbornice za trgovino, obrt in industrijo v Ljubljani interesentom na vpogled.

Inserirajte v „Slovenskem Narodu“!

ROYAL MAIL LINE

Kr. angleška poštna parobroda linija — Generalno zastopstvo za kraljevino S. H. S. Zagreb, Trg. I. štev. 17

Redoviti potniški promet:

Hamburg-Cherbourg-Southampton — New York in Kanado

Cherbourg-Liverpool-Southampton — Južno Ameriko.

— Rio de Janeiro, Santos, Montevideo, Buenos Aires, San Paolo. — Odprava potnikov v prvem, drugem in tretem razredu. Kabin: tretje, razred z dvema in štirimi posteljami.

Podzastopstvo:

Beograd, Karađorđeva ulica 91. — Ljubljana, Kolodvorska ulica 36. — Vrh Bečkerek, Princeza Jelena obala 7. — Bitnji, Boulevard Aleksandrija 103. Brzoprenos novih za gori navedena podzastopstvo „Kommunikacije“.

Za Bečno, Hrvatsko, Bosnu in Crnogorijo: Španska Prometna banka v Sremskih Gradiščih. Brzoprenos novih: „Prometna banka“.

SPLIT, Dioklecijanova obala 8 — METKOVIĆ Ivo Veraja

Gospodska vila

v Gradcu, ob vznožju „Rosenberg“, 20 minut od glavnega trga, stanovanje 9 sob, z vsemi pritlikinami, z velikim, lepim vrtom (5000 m²), centralna kurjeva. SE PRODA. — Vprašanja na: GRAZ, Köblergasse 2

Pomladne novosti

negavice v raznih barvah, žepne robce, čipke, rokavice, naramnice, palice, razna mila, gume in potrebščine za šivljivo, krejče in čevljarje ter nahrbnitke.

NAJNIZJE CENE.

NAJNIZJE CENE.

JOSIP PETELINC

LJUBLJANA

(ob vodi) blizu Prešernovega spomenika.

Makulaturni papir

kg Din 5-

prodaja uprava „Slov. Naroda“

Oddam sobo

dveva gospodroma. Elektročrna luč. Naslov po uprave »Slovenskega Naroda«.

1596

Star svinec

kupujemo. — Mestna plošča.

1621

Oddam sobo

s popolnoma separiranim vhodom za pisarno ali kaj sličnega. — Beethovnova ulica 9/II, levo.

1618

Hiromant,

psihografol in fisionist N. I. Sedlčki — sprejema dnevno od 9.—12. do pooldne in od 2.—7. pooldne. — Nebrojna zahteva za pismo klijentov. — Maribor, Hotel »Pri Zamoru«, soba šte. vilka 12.

1617

Inventar trgovine

napravlji. — Naslov po uprave »Slovenskega Naroda«.

1620

Kuhinjska posoda

ugodno napravlja. — Naslov po uprave »Slov. Naroda«.

1619

STAMPILJE

• T. RABIC •

Ljubljana

KOLODVIORSKA UL.

valuti približno 100.000 Din. Sedaj je mlademu študentu omogočeno nadaljnje šolanje, zakaj stradal je zgoli v to svrhu.

V soboto se je v okraju Hietzing na Dunaju primeril tragični slučaj, ki je zahteval mlado človeško življenje. V svojem stanovanju sta se s plinom zatrupsila dijaka Feliks Lehuber in Adolf Cihlar. Cihlarja so našli mrtvega. Lehuber pa v popolni nezavesti. Prepeljali so ga v bolnico. Cihlarja so načrtno vrnili. Oba dijaka sta se zastrupila po nesreči. Cihlar je imel na ustih majhno rano, katero je ponosil izpiral s toplo vodo. Vodo je segrel na plinu, pozabil pa je zapreti petelin ter legal spati. Zaspal je za vedno, njegov tovarš pa se bori s smrto.

Na predmetni postaji Simmering se je prevrnih v nedeljo popoldne osebni vlak, pri čemer sta bil ubiti dve osebi, več pa težko ranjenih. O nesreči smo včeraj že na kratko poročili. Nesreča se je zgodila radi napadno usmerjene kretnine. Tuk pred postajo Simmering se skočil s tira wagon III. razreda ter se potem, ko ga je vlak vlekel še okoli 50 metrov s seboj, prevrnih. Vagon je bil poln potnikov. Pri nesreči sta bila ubita železničar Franc Weiß in Ana Lorenz, žena vpojenega železničarja. Ranjenih je bilo okoli 16 oseb. Kretničar Johann Klinger, ki je zakril nesrečo, je bil aretiran.

Grozen umor v Budimpešti

15letna deklica razmesarila s sekiro šolskega služnika.

Za binkoštne praznike je budimpeštska policija odkrila strahovit umor. V stanovanju šolskega služnika Aladara Bernata je našla grozno razmesarjeno človeško truplo. Po daljšem poizvedovanju je policija dograla, da je umorjeni sam služnik Aladar Bernat.

Šolski služnik Aladar Bernat se je bil pred kratkim ozlenil. Toda veselje ni trajalo dolgo. Žena se mu je spuntala in pobegnila. Policiji je priporovedala, da je zapustila moža radi tega, ker je živel razveden in jo vlačil domov mlačne deklice. Ker ni trpela tako nemoralnega življenja, se je povrnila k staršem. Policijski preiskovalci je ugotovili, da je živel razveden in je vse dobro živil. Prav tako je bil izvršen zlorabni. Sprva se mu je upiral, ko pa je videla, da je preslavila, ker je navidezno privolila. Da bi dobila časa, si je želela še kozares vojne. Ko ji ga je služka natakal, je uzrla sekiro, izrabila ugoden trenotek in od zadaj mahnila po razvedan